

VOORLOPIG VERSLAG van de commissie van rapporteurs voor het ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 254 en 455 van het Wetboek van Strafrecht en andere voorzieningen op het gebied der dierenbescherming (Wet op de dierenbescherming).

De overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer heeft geleid tot de volgende opmerkingen.

Enige leden verklaarden, dat zij de indiening van dit wetsontwerp met voldoening hadden begroet en dat zij zich met het ontwerp, zoals het aanvankelijk luidde, zeer wel zouden hebben kunnen verenigen.

Voor deze leden was het uitgangspunt bij de beoordeling van een wettelijke regeling op het stuk van de dierenbescherming de opvatting, dat de mens verantwoordelijkheid draagt, ook tegenover de dieren. Hieruit volgt, zo merkten zij op, dat de mens slechts van de diensten van dieren gebruik mag maken op een zodanige wijze als met de menselijke eerbied voor levende wezens overeenstemt. Voor zover de mens te dezen als rentmeester optreedt, dient hij zulks te doen met verantwoordelijkheidsbesef. Het beginsel, dat aan de dierenbescherming ten grondslag ligt, en de strafbaarheid van dieren mishandeling hebben dan ook terecht reeds geruime tijd in de strafwetgeving erkenning gevonden.

De hier het woord voerende leden achtten het juist, dat nu getracht wordt — gelet op de samengesteldheid van de verhouding tussen mens en dier, welke bij de steeds in beweging zijnde maatschappelijke ontwikkeling geen statisch karakter kan dragen — de thans geldende bepalingen te dezen meer in bijzonderheden in de wet uit te werken en aan de bepalingen ter bevordering van de goede verhouding tussen mens en dier een betere gestalte te geven. In dit verband vestigden zij er de aandacht op, dat de erkenning van de menselijke plicht om bij de uitoefening van zijn bedrijf op verantwoorde wijze gebruik te maken van het dier huns inziens niet behoeft in te sluiten, dat bepaalde ingrepen in de fysieke constitutie van een dier verboden moeten worden. Het is echter wel taak en plicht te trachten te dezen de juiste grenzen te vinden en in het positieve recht bepaalde normen te stellen, welker schending met een strafsanctie bestreden dient te worden.

Verscheidene leden, die, in het algemeen gesproken, waarderend hadden voor het aan de orde zijnde wetsontwerp, merkten op, dat de mishandeling van dieren, vanuit leerstellig oogpunt gezien, tot de meest belangwekkende strafbare feiten behoort. De voorgestelde bepalingen zullen huns inziens in een gebleken behoefte aan een betere bescherming van het dier kunnen voorzien, doch hieraan doet niet af, dat men, naar het oordeel van deze leden, van mening kan verschillen over de vraag, of de voorgestelde regeling in voldoende mate ver strekkend is, dan wel op een enkel punt te eng (vgl. voorlopig verslag van de Tweede Kamer nopens dit wetsontwerp, blz. 2, rechterkolom).

De hier het woord voerende leden verklaarden het te betreuren, dat de behandeling van het ontwerp in de Tweede Kamer niet tot een meer evenwichtig resultaat had geleid. Zij dachten hierbij o.a. aan de omstandigheid, dat het wetsontwerp thans wel een coupeerverbod ten aanzien van de staart van paarden, doch niet ten aanzien van die van honden en schapen bevat.

Enige leden, zij, met wier beschouwingen dit verslag opende, merkten op, dat vorenbedoelde onevenwichtigheid ook hun was opgevallen. Zij achtten deze echter niet onverklaarbaar, daar de grootste moeilijkheid ten aanzien van het aanhangige ontwerp naar hun mening was gelegen in het bepalen der grenzen, zodat, naar ook tijdens de behandeling van dit wets-

ontwerp aan de overzijde van het Binnenhof was gebleken, de subjectieve sferen dooreenwarrelen. Hoe subjectief de onderwerpelijke stof wel is, aldus deze leden, blijkt hieruit, dat één en dezelfde persoon tegen het couperen van paardestaarten, doch vóór het couperen van hondenoren kan stemmen.

Verscheidene leden voegden hieraan nog toe, dat in het algemeen uit de stemmingen tijdens de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer was gebleken, hoe verschillend de inzichten vaak kunnen zijn ten aanzien van in wezen dezelfde zaken.

De leden, vóór de laatstgenoemden aan het woord, oordeelden, dat men er — ook op het terrein van de dierenbescherming — met wettelijke bepalingen alléén niet komt en dat voorlichting en opvoeding veel belangrijker zijn (vgl. voorlopig verslag der Tweede Kamer nopens dit wetsontwerp, blz. 2, rechterkolom). Hier dient zich het vraagstuk aan, aldus deze leden, of de wetgever het rechtsbewustzijn moet voorgaan, dan wel moet volgen.

Vele leden hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsontwerp, dat, zo hadden zij ook uit de memorie van toelichting begrepen, een aanpassing van de wetgeving op het stuk van de dierenbescherming aan de ontwikkeling van het rechtsbewustzijn te dezen beoogt (blz. 4, linkerkolom). Deze leden, die vooropstelden niet onsympathiek te staan tegenover de dierenbescherming, maar niet te gevoelen voor de overdrijving, waaraan sommige dierenbeschermers zich wel schuldig maken, konden zich verenigen met het streven de bepalingen, welke het Wetboek van Strafrecht met betrekking tot de behandeling van dieren behelst, aan een herziening te onderwerpen. Terecht wordt thans voorgesteld, aldus deze leden, in het Wetboek van Strafrecht, naast het opzetmisdrijf van artikel 254 een algemeen omschreven delict op te nemen, waarvan opzet geen element uitmaakt. Ook konden zij instemmen met het systeem, krachtens hetwelk naast deze algemene delicten, welke toepassing in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding kan geven, in het bijzonder wanneer het gaat om min of meer controversiële gevallen, bepaalde handelingen genoemd en strafbaar gesteld worden. Zij hadden echter tegen enkele, later te noemen onderdelen van het ontwerp zeer ernstige bezwaren.

Vele andere leden, die zich op vele punten met het wetsontwerp konden verenigen, verklaarden eveneens elders in dit verslag de aandacht te zullen vestigen op enige bepalingen, welke niet hun instemming konden verwerven.

Sommige leden, die eveneens sympathiek stonden tegenover dit wetsontwerp, gevoelden behoefte allereerst twee opmerkingen van principiële aard te maken.

Deze leden bestreden de opvatting, dat het onderhavige wetsontwerp een anti-agrarisch karakter zou dragen. Het was hun uiteraard bekend, dat van landbouwzijde vele opmerkingen over dit ontwerp zijn gemaakt, doch zij achtten dit alleszins begrijpelijk, daar in de kringen der landbouwers, die bij de uitoefening van hun bedrijf veel met dieren in aanraking komen, gemakkelijk de vrees kon ontstaan, dat sommige bepalingen van het wetsontwerp al te zeer in de gebruikelijke gang van zaken in hun bedrijf zouden kunnen ingrijpen. Niettemin bestaat er ook, naar de overtuiging van de hier het woord voerende leden, in landbouwkringen alle bereidheid medewerking te verlenen aan het opstellen van regelingen, welke ertoe zullen kunnen bijdragen kwelling en mishandeling van dieren te voorkomen.

Voorts merkten dezelfde leden op, dat het niet de strekking van dit wetsontwerp kon zijn het dier rechten toe te kennen, het tot rechtssubject te maken. De feiten, welke in het wetsontwerp strafbaar worden gesteld, dient men huns inziens veeleer te zien als aanrandingen van het menselijk zedelijkheidsgevoel. De dieren zijn immers evenzeer als de mens schepselen Gods. Dat de dieren aan de mens ten gebuike zijn gegeven, schept mede een norm voor het gedrag van de mens tegenover het dier. Het behoeft dan ook geen betoog, aldus verder deze leden, dat het de mens niet vrijstaat dieren te kwellen of te mishandelen. Daar als rechtsgrond voor het strafbaar stellen van bepaalde gedragingen mag worden beschouwd de aanranding van het menselijk zedelijkheidsgevoel, achten zij het juist, dat wordt voor-

gesteld de bepalingen van dit wetsontwerp te plaatsen in titel XIV van boek II en in titel VI van boek III van het Wetboek van Strafrecht, respectievelijk handelende over de misdrijven en de overtredingen betreffende de zeden.

De hier het woord voerende leden herinnerden er nog aan, dat wel — gelijk ook tijdens de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer was geschied (voorlopig verslag, blz. 2, rechterkolom, en 3, linkerkolom; verslag van het mondeling overleg, stuk nr. 9, sub 4) — vergelijkingen worden gemaakt tussen strafbepalingen, ertoe strekkende mensen (kinderen) tegen laakbare handelingen te beschermen, en die op het stuk van de dierenbescherming. Zij waren van oordeel, dat dergelijke vergelijkingen niet opgaan en dat het ook niet aangaat te betogen, dat de thans voorgestelde bepalingen verder gaan dan de vigerende bepalingen, welke betrekking hebben op gedragingen ten opzichte van mensen. De ratio der beide soorten bepalingen is immers niet dezelfde. Mensen kunnen zelf voor hun rechten opkomen, indien zij van mening zijn, dat zij slecht behandeld worden. Een dier daarentegen, zo vervolgden dezelfde leden, is volkomen aan de macht van de mens overgeleverd. Terecht is dan ook in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer gesteld, dat het dier tegenover de mens in een zwakkere positie verkeert dan een mens tegenover zijn medemens en dat het dier niet voor zijn eigen belang kan opkomen, noch zich over iets kan beklagen (blz. 3, linkerkolom). Ook bevat het Burgerlijk Wetboek, zoals nog van de zijde van de Regering bij vorenbedoeld mondeling overleg is aangevoerd, tal van bepalingen, aan de hand waarvan voor het heil van kinderen gewaakt kan worden, zoals die, welke de mogelijkheid openen aan slechte behandeling door ontzetting of ontheffing uit de ouderlijke macht een einde te maken.

De leden, hier aan het woord, konden zich met het merendeel der bepalingen van dit wetsontwerp zeer goed verenigen. Ook met de wijzigingen, in het ontwerp tijdens de behandeling in de Tweede Kamer aangebracht, stemden zij, in tegenstelling tot een groot aantal eerder in dit verslag het woord voerende leden, in, daar huns inziens door deze wijzigingen, met handhaving van de principiële opzet van het ontwerp, aan enkele praktische bezwaren van sommigen is tegemoet gekomen. Zij dachten hierbij aan de wijziging van het ontwerp, ten gevolge waarvan het toegestaan zal zijn rundvee te vervoeren, aangebonden met een halstouw of hoortouw, aan de hand.

Enige leden verklaarden de noodzakelijkheid van vivisectie in verband met medische onderzoekingen, welke voor mens en dier van groot belang kunnen zijn, te aanvaarden. Zij meenden echter, dat dit hulpmiddel bij het wetenschappelijk onderzoek aan bepaalde beperkingen onderworpen zal dienen te zijn en dat het tot de taak van de Overheid behoort hierop een zekere controle uit te oefenen, ten einde het lijden van de proefdieren te beperken, dan wel te verzachten.

Vele leden, eerder in dit verslag aan het woord, konden zich ermede verenigen, dat niet wordt voorgesteld een speciale controle in het leven te roepen op de inrichtingen, waar voor wetenschappelijk onderzoek, ook indien dit commerciële doeleinden dient, vivisectie wordt toegepast. Zij vroegen, of er, naar het oordeel van de Regering, op mag worden vertrouwd, dat de leiders van inrichtingen, als vorenbedoeld, over zoveel verantwoordelijkheidsbesef beschikken, dat zij door afdoende interne regelingen in te voeren, misbruiken zullen weten te voorkomen. Kan de Regering mededelen, zo vroegen deze leden verder, in welke omvang in ons land vivisectie voorkomt, alsmede of mag worden aangenomen, dat deze tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt en dat daarbij steeds de nodige maatregelen worden getroffen om de ingreep zo pijnloos mogelijk te doen zijn? Deze leden meenden voorts te mogen verwachten, dat ook met betrekking tot misbruiken op het terrein van de proefnemingen op dieren het O.M. en het politieapparaat waakzaamheid zullen betrachten en dat zij niet zullen aarzelen, wanneer het in bespreking zijnde wetsontwerp kracht van wet zal hebben verkregen, zo nodig gebruik te maken van de in artikel 6 genoemde bijzondere bevoegdheden van de opsporingsambtenaren.

Sommige leden verklaarden geheel de omvatting van de Regering te delen, dat de vivisectie in het belang van de volksgezondheid niet kan worden gemist (*Handelingen Tweede Kamer, zitting 1959—1960, blz. 2687, rechterkolom*). Zij herinnerden eraan, dat de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid bij de openbare behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer (ib.) nog heeft gewezen op het belang van de vivisectie voor de bestrijding van de kinderverlamming. Hier geldt zeer zeker, zo merkten deze leden op, dat wat het zwaarst is het zwaarst moet wegen. Uiteraard zal men zich te dezen tot het strikt noodzakelijke moeten beperken en de vivisectie niet moeten toepassen om nog eens te demonstreren wat reeds algemeen bekend is. Zij meenden voorts, dat de toepassing van de zgn. industriële (commerciële) vivisectie niet of moeilijk te rechtvaardigen is. Daar deze echter blijkens de mededeling van de Regering (nota naar aanleiding van het verslag van de Tweede Kamer, stuk nr. 13) hier te lande niet of bijna niet voorkomt, wilden deze leden hierop verder niet ingaan. Wel verklaarden zij een nader onderzoek — met de leden, vóór hen aan het woord — nodig te achten naar de mate en de omvang, waarin vivisectie in het algemeen in ons land voorkomt. Zij hadden uit de mededelingen van de zijde der Regering bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer niet de indruk gekregen, dat er van een voldoende inzicht in de omvang van de vivisectie gesproken mocht worden.

Een aantal der leden, die zich op vele punten met dit wetsontwerp konden verenigen, verklaarde, er niet van overtuigd te zijn, dat het ontwerp van wet op de dierenbescherming aan kwaliteit had gewonnen doordat het oorspronkelijke eerste hoofdstuk, dat voorzag in de instelling van een raad voor de dierenbescherming, was vervallen.

Sommige leden, waarbij zich enige leden aansloten, juichten het echter toe, dat het voorstel tot instelling van een raad voor de dierenbescherming uit het wetsontwerp is gelicht. Zij waren van oordeel, dat er voor de Regering steeds voldoende mogelijkheden openstaan om over de onderwerpelijke materie deskundige adviezen in te winnen, wanneer zij daaraan behoefte heeft (vgl. *Handelingen Tweede Kamer, zitting 1959—1960, blz. 2689, linkerkolom*). Deze leden achtten het allerminst gewenst, het reeds grote aantal bestaande raden weer met één uit te breiden.

ARTIKELN

Artikel 1. Vele leden betreuden het, dat in dit wetsontwerp niet tevens wordt voorgesteld een wijziging van de bepaling van artikel 286 van de Gemeentewet, krachtens hetwelk op honden, uitsluitend gehouden ter bewaking van gebouwen of erven, geen of een mindere belasting wordt gelegd dan op andere honden. Zij meenden — met het lid der Tweede Kamer, mejuffrouw Ten Broecke Hoekstra (*Handelingen Zitting 1959—1960, blz. 2680, linkerkolom*) —, dat de bepaling van artikel 286 van de Gemeentewet ertoe bijdraagt, dat vele waakhonden steeds aan de ketting worden gehouden.

Enige leden verzochten de Regering thans zo mogelijk mede te delen, welk standpunt zij inneemt ten aanzien van de vorenbedoelde verschillen in het tarief voor de hondenbelasting.

Sommige leden waren van oordeel, dat de bepalingen in het wetsontwerp inzake het houden van mestkalveren de mogelijkheid opent om de toepassing van de kwellende mestmethoden, welke ten aanzien van de zgn. kistkalveren worden gebezigd, tegen te gaan. Zij spraken de hoop uit, dat de voorzien algemene maatregel van bestuur duidelijke bepalingen zal bevatten met betrekking tot de afmetingen van de hokken, waarin de kalveren, welke in het wetsontwerp als mestkalveren worden aangeduid, gehouden worden. Deze afmetingen zullen zodanig moeten zijn, dat het opstaan en het gaan liggen van de dieren, alsmede het vrij bewegen van de kop van de kalveren mogelijk zal zijn. Hetzelfde geldt, aldus deze leden verder, ten aanzien van de zorg voor gedempt licht, voor goede ventilatie en voor zindelijke ligging. Zij vestigden er nog de aandacht op, dat elke deskundige de zgn. kist zowel uit ethische als uit praktische overwegingen veroordeelt.

Artikel 3. Enige leden merkten op, dat de tweede zin van het eerste lid van dit artikel, luidende: „Aangewezen worden slechts in Nederland niet in het wild levende soorten” onnauwkeurig is geredigeerd. Huns inziens zal deze redactie, indien zij letterlijk wordt genomen, aanleiding geven tot verwarring en verkeerde interpretaties.

Artikel 4. Vele leden hadden ernstige bezwaren tegen de in dit artikel vervatte bepalingen betreffende loslopende honden en katten, welke bepalingen door aanvaarding van het amendement van het lid der Tweede Kamer de heer Diepenhorst c.s. (stuk nr. 17) in het ontwerp waren opgenomen (*Handelingen, zitting 1959—1960, blz. 2704, linkerkolom*). Zoals de tekst van het ontwerp thans luidt, zal het, zo kwam het deze leden voor, in vele gevallen niet goed mogelijk zijn afdoende maatregelen te nemen tegen het euvel der loslopende honden en katten. Deze toch, zo vervolgden zij, vormen een gevaar niet alleen voor de in het wild levende fauna, doch ook voor de landbouwhuisdieren, met name voor de schapen en voor het pluimvee. Naar de mening van deze leden laten de vorenbedoelde bepalingen ten onrechte het belang, gelegen in het voorkomen van het ongemotiveerd doden van loslopende honden en katten, prevaleren boven het belang, dat moet worden gehecht aan de bescherming van de economisch nuttige landbouwhuisdieren tegen stropende honden en katten. Zij merkten in dit verband op, dat in vele gevallen de aanleiding tot ernstige dierenmishandeling wordt gevormd door de omstandigheid, dat een loslopende hond, weidende, al dan niet drachtige schapen of schapen met lammeren heeft verwond of doodgebeten. Ook schade, toegebracht door honden of katten aan het pluimvee, zo voegden zij hieraan nog toe, is dikwijls aanleiding tot dierenmishandeling.

Voorts zal de thans ontworpen regeling, naar het oordeel van de hier het woord voerende leden, in de praktijk niet kunnen voldoen. Wanneer immers een kat of een hond zich eenmaal op het erf of op het land van een veehouder bevindt en achter de schapen of achter het pluimvee gaat jagen, zal het toch niet goed doenlijk zijn werkloos de komst van de politie af te wachten. Zulks klemt te meer, aldus deze leden, indien men overweegt, dat vooral op het platteland de bezetting van het politieapparaat en de soms grote afstanden aan een snel en effectief optreden door de politie in de weg staan.

Enige leden verklaarden de in het vorenstaande geopperde bezwaren tegen de in dit artikel voorgestelde regeling ten volle te delen.

Verder voorzagen zij, dat onder de werking van deze bepalingen de bestrijding van katten, welke schade aanbrengen aan de vogelstand, moeilijk zal zijn. Het toenemen van het aantal katten in grote delen van ons land achtten zij bepaald verontrustend.

In dit verband vestigden deze leden er de aandacht op, dat het veelvuldig voorkomt, dat eigenaren van katten zich van hun dieren ontdoen door hen op geruime afstand van de woning te brengen en daar achter te laten, met als gevolg, dat de dieren verwilderen, indien zij althans over voldoende vitaliteit beschikken. Deze leden achtten het zeer laakbaar zich aldus te onttrekken aan de verzorging van een huisdier en daarenboven nog een ernstige bedreiging voor andere dieren, met name voor de vogels, te scheppen.

Artikel 8. De aandacht van een aantal leden, eerder in dit verslag aan het woord, was gevallen op het tweede lid, c, van het voorgestelde artikel 455 van het Wetboek van Strafrecht, handelende over een koe met overvolle uiers. Zij namen aan, dat bij het redigeren van het ontwerp over het hoofd was gezien, dat een koe slechts één uier heeft.

Voorts was aan vele andere leden niet duidelijk de redactie van het tweede lid, sub d, van hetzelfde artikel, waarbij wordt bepaald, dat als strafbaar gesteld feit wordt aangemerkt, rundvee vervoeren, terwijl het is aangeboden met een halstouw of een hoorntouw, anders dan aan de hand. Zij wilden buiten beschouwing laten, dat het h.i. nog voor discussie vatbaar is, of het inderdaad als bezwaarlijk is te beschouwen rundvee, aangeboden met een halstouw of met een hoorntouw, te vervoeren. Zij stelden slechts de vraag, of, naar het oordeel

van de Regering, ook als strafbaar gesteld feit zal worden beschouwd het vervoeren van rundvee, aangebonden op dezelfde wijze als met een halstouw of hoorntouw, doch met een ander materiaal dan touw.

Vele leden hadden in ernstige mate bezwaar tegen het in het voorgestelde artikel 455 van het Wetboek van Strafrecht in het tweede lid, sub *h*, opgenomen verbod paardestaarten te couperen. Zij memoreerden met voldoening, dat de Minister van Landbouw en Visserij tijdens het mondeling overleg met de commissie van voorbereiding voor het onderhavige wetsontwerp uit de Tweede Kamer had toegezegd de tegen het coupeerverbod aangevoerde argumenten in ernstige overweging te zullen nemen (stuk nr. 9, sub 13) en dat voorts bij tweede nota van wijzigingen (stuk nr. 11) het gewraakte verbod uit het ontwerp was gelicht. Deze leden betreurden het dan ook ten eerste, dat de aanvaarding van het amendement van het lid der Tweede Kamer mejuffrouw Schilthuis e.s. (stuk nr. 16) het verbod tot het couperen van paardestaarten weer in het wetsontwerp had gebracht (*Handelingen*, zitting 1959—1960, blz. 2705, linkerkolom). Zij waren van mening, dat de voorstanders van het coupeerverbod er ten onrechte van uitgingen, dat paarden met een gecoupeerde staart over onvoldoende afweermiddelen tegen insecten beschikken — welke stelling ook de Minister van Landbouw en Visserij in het voren nader aangeduide mondeling overleg had gebezigd — en dat het couperen van de staart pijn zou doen. In verband met dit laatste argument herinnerden de hier het woord voerende leden eraan, dat uit de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer kan worden opgemaakt, dat het couperen, mits het op het juiste tijdstip en op deskundige wijze geschiedt, geen pijn veroorzaakt (blz. 10, rechterkolom). Voorts merkten zij op, dat, naar het oordeel van het Veterinair Anatomisch Instituut te Utrecht, het paard over andere doeltreffende afweermiddelen tegen vliegen dan de staart beschikt, juist op die plaatsen, welke met een ongecoupeerde staart kunnen worden bereikt.

Nog verklaarden dezelfde leden er niet aan te twijfelen, dat het invoeren van het coupeerverbod het einde zal betekenen van de trekpaardenfokkerij in Nederland. Zulks zou huns inziens betreuren zijn, niet slechts omdat er een einde zou komen aan een prachtig werk, uitgevoerd en gesteund door duizenden liefhebbers van paarden, doch ook om het economisch nadeel voor de paardenfokkers in het bijzonder en voor de landbouw in het algemeen.

In dit verband spraken de hier het woord voerende leden voorts als hun oordeel uit, dat het wetsontwerp het streven te komen tot uniforme bepalingen in het gebied van de Benelux miskent. Het onderhavige wetsontwerp zal immers, wanneer het het *Staatsblad* zal hebben bereikt, ten gevolge hebben, dat niet in het gehele Beneluxgebied ten aanzien van het Belgisch-Nederlandse trekpaard dezelfde bepalingen gelden.

Enige leden merkten op, dat de Minister van Landbouw en Visserij tijdens de openbare beraadslaging in de Tweede Kamer over het onderhavige wetsontwerp (*Handelingen*, zitting 1959—1960, blz. 2686, linkerkolom) wel had ontkend, dat het wetsontwerp een anti-agrarisch karakter had, doch dat huns inziens de indruk ener anti-agrarische strekking helaas bijzonder versterkt was door de aanvaarding van het amendement van het lid der Tweede Kamer, mejuffrouw Schilthuis e.s., inzake het zgn. coupeerverbod. Voorts had het de aandacht van deze leden getrokken, dat de Minister van Landbouw en Visserij tijdens de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer noch mondeling, noch schriftelijk had gegeven het standpunt inzake het coupeerverbod van het Koninklijk Nederlands Trekpaard Stamboek, van de Vereniging tot bevordering van de landbouw-tuigpaardenfokkerij in Nederland, van het Noord-Nederlands Warmbloed Paarden-Stamboek, van de Koninklijke Vereniging „Het Friesch Paardenstamboek”, van de drie centrale landbouworganisaties en van het Landbouwschap, kortom van het gehele betrokken bedrijfsleven, alsmede van het Veterinair Anatomisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht te billijken, zulks alhoewel de bewindsman — gelijk ook de leden,

laatstelijk aan het woord, hadden opgemerkt — wel had bevorderd, dat het aanvankelijk in het ontwerp opgenomen verbod eruit werd gelicht.

In dit verband merkten verscheidene leden op, dat de Minister van Landbouw en Visserij allerminst blijk had gegeven met betrekking tot het coupeervraagstuk een duidelijk standpunt in te nemen.

Vele andere leden had het bevreemd, dat het zgn. coupeerverbod wederom in het ontwerp was opgenomen. Dit verbod toch, aldus deze leden, gaat inderdaad, zoals ook uit het vorenstaande kan blijken, lijnrecht in tegen de wensen van degenen, van wie moet worden aangenomen, dat zij het paard een ruime plaats in hun hart hebben ingeruimd.

Enige leden verklaarden verder, dat verscheidene door de Regering bij meerbedoelde behandeling gebezigde argumenten naar hun mening onjuist waren. Zij dachten aan de mededeling, dat ondershands naar het standpunt van het bedrijfsschap (eertijds Stichting voor de Landbouw) zou zijn geïnformeerd (vgl. memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, blz. 2, linkerkolom), dat het couperen van de staart een keuringseis van het stamboek zou zijn (ib., blz. 10, linkerkolom), dat de exportbete te hoog zou zijn opgegeven (ib., blz. 10, rechterkolom), dat er geen discriminatie zou ontstaan ten opzichte van het Belgische trekpaard (ib.) en dat men in kringen van de besturen der warmbloedstamboeken voorstander zou zijn van het coupeerverbod (ib.).

Aangezien de economische situatie van de paardenhouderij op een voor deze tak van bedrijvigheid ten gevolge van de voortschrijdende mechanisatie toch reeds moeilijk tijdstip in ernstige mate wordt bedreigd, wensten deze leden nadrukkelijk voorbehoud te maken ten aanzien van hun instemming met het wetsontwerp. De omstandigheid, dat het coupeerverbod niet wortelt in het rechtsbewustzijn van de betrokken bedrijfsgenoten, in overweldigende meerderheid dierenliefhebbers, zal er slechts toe leiden, dat het verbod ontdoken wordt. Zo zal men er bij voorbeeld toe overgaan de veulens in het buitenland te laten couperen.

Sommige leden daarentegen juichten het toe, dat het verbod tot het couperen van paardestaarten wederom in het wetsontwerp is opgenomen. De tegen dit verbod aangevoerde bezwaren missen huns inziens een deugdelijke grondslag. Het enige argument tegen het verbod, waaraan naar de mening van deze leden enige waarde toegekend zou mogen worden, nl. mogelijke ongunstige gevolgen voor de handel in paarden met het buitenland, verliest huns inziens in belangrijke mate aan kracht, indien men bedenkt, dat ook andere Westeuropese Staten, van de zijde der Regering tijdens het mondeling overleg met de commissie van voorbereiding uit de Tweede Kamer genoemd (blz. 12), een coupeerverbod kennen. Het argument, dat het couperen uit schoonheidsoverwegingen of om wille van de heersende mode geboden zou zijn, achtten deze leden weinig steekhoudend, daar niets zo gemakkelijk te veranderen valt als de smaak en de mode, althans indien men maar met een zekere sleur op het betrokken terrein weet te breken.

Vele leden vestigden er de aandacht op, dat het gebruik van giftige stoffen ter verdelging van bepaalde schadelijke dieren somtijds op zodanige wijze geschiedt, dat ook andere dieren, zoals tamme duiven en wilde patrijzen, worden gedood. Zij vroegen, of de politie onder de werking van de thans voorgestelde bepalingen, en met name van het eerste lid van het voorgestelde artikel 455 van het Wetboek van Strafrecht, voldoende effectief tegen dit euvel zal kunnen optreden.

Vastgesteld 27 september 1960.

MERTENS
VAN HULST
VAN MEEUWEN
MATSER
SCHOUWENAAR-FRANSEN (*voorzitster*).